

Minister Aktywów Państwowych

Wojciech Balczun

BM.I.053.435.2026

IK: 1310108

Warszawa, 19 października 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr K10INT19551, Pani Józefy Szczurek-Żelazko, Posłanki na Sejm RP, z dnia 8 września 2026 r. w sprawie złego stanu Jeziora Czchowskiego, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Aktywów Państwowych wystąpiło do Zarządu spółki TAURON Polska Energia S.A. z prośbą o przedstawienie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie. Poniżej przedstawiam odpowiedź przygotowaną na podstawie informacji udzielonej przez spółkę zależną od TAURON Polska Energia S.A. tj. TAURON Ekoenergia sp. z o.o.

Zbiornik Czchowski (Jezioro Czchowskie) jest sztucznym zbiornikiem wodnym utworzonym na Dunajcu w latach 1938–1949. Stanowi dolny stopień kaskady zbiorników Rożnów–Czchów i pełni funkcję zbiornika wyrównawczego dla Elektrowni Wodnej Rożnów. Jego zadaniem jest wyrównywanie dobowych wahań przepływu wody wynikających ze szczytowej pracy elektrowni. W warunkach wezbrania powodziowego Zbiornik Czchowski funkcjonuje jako zbiornik przepływowy, natomiast redukcję fali powodziowej w ramach kaskady realizuje przede wszystkim Zbiornik Rożnowski, dla którego określono wymaganą rezerwę powodziową. Dla Zbiornika Czchowskiego rezerwa taka nie jest wymagana.

Użytkownikiem wieczystym oraz podmiotem korzystającym ze zbiornika na podstawie pozwolenia wodnoprawnego jest TAURON Ekoenergia sp. z o.o., spółka zależna TAURON Polska Energia S.A. Eksploatację obiektów hydrotechnicznych i gospodarkę wodną prowadzi w jej imieniu TAURON Ekoserwis sp. z o.o. na podstawie umowy eksploatacyjnej.

Wody zbiornika jako śródlądowe wody płynące, stanowią własność Skarbu Państwa, a prawa właścicielskie w stosunku do nich wykonuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP).

Obowiązki użytkownika zbiornika wynikają przede wszystkim z pozwolenia wodnoprawnego oraz instrukcji gospodarowania wodą. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.) należy odróżnić utrzymywanie wód od utrzymywania urządzeń wodnych. To drugie należy do obowiązków ich właścicieli i obejmuje eksploatację, konserwację oraz remonty służące zachowaniu właściwych funkcji urządzeń (art. 188 ust. 1).

W odniesieniu do zawartych w interpelacji pytań, Spółka wyjaśniła, że ostatnie kompleksowe badania batymetryczne Zbiorników Rożnowskiego i Czchowskiego przeprowadzono w 2023 r. Pomiary batymetryczne i geodezyjne wykonano w lipcu i sierpniu, a opracowanie ich wyników zakończono w listopadzie 2023 r. Wcześniejsze pomiary przeprowadzono w 2013 r. oraz w 2003 r.

Według badań z 2023 r. całkowita pojemność Zbiornika Czchowskiego wynosi 7,842 mln m³, w tym pojemność użytkowa 5,174 mln m³, a pojemność martwa 2,668 mln m³. Pierwotna pojemność zbiornika, z okresu jego budowy, wynosiła 12,0 mln m³. Różnica pomiędzy pojemnością pierwotną a zmierzoną w 2023 r. wynosi zatem

4,158 mln m³, czyli około 35% pierwotnej pojemności i odpowiada objętości osadów zakumulowanych w zbiorniku od 1949 r.

Porównanie wyników pomiarów wskazuje, że zasadnicza część utraty pojemności nastąpiła przed 2003 r. Do tego czasu pojemność całkowita zmniejszyła się o około 4,03 mln m³, co odpowiada średniemu ubytkowi około 75 tys. m³ rocznie. W latach 2003–2023 pojemność całkowita zmniejszyła się natomiast jedynie o około 0,13 mln m³. W tym samym okresie pojemność użytkowa zmalała o około 0,44 mln m³, podczas gdy pojemność martwa wzrosła o około 0,31 mln m³.

Należy przy tym zauważyć, że całkowita pojemność zmierzona w 2023 r. była większa niż w 2013 r. Wzrost dotyczył pojemności martwej w głębszej części zbiornika, natomiast w strefie pojemności użytkowej odnotowano niewielki ubytek. Na obserwowane zmiany mogą wpływać naturalne procesy odkładania i wymywania osadów, ograniczona dostawa rumowiska z Dunajca w związku z funkcjonowaniem położonego wyżej Zbiornika Rożnowskiego, a także różnice w metodyce pomiarowej.

Dostępne wyniki nie wskazują na przyspieszenie zamulania w skali całego Zbiornika Czchowskiego. Nie wykluczają jednak lokalnego wypłykania zatok i stref cofkowych, w tym rejonu ujścia Łososiny. Zjawisko to może być szczególnie odczuwalne przy niskich stanach wody, wpływając na warunki korzystania ze zbiornika przez mieszkańców i turystów.

Podczas badań batymetrycznych przeprowadzonych w 2023 r. nie wykonywano badań jakości ani składu chemicznego osadów dennych. Badania takie nie należą do obowiązków użytkownika zbiornika wynikających z pozwolenia wodnoprawnego. Według informacji przekazanych przez Spółkę badania osadów prowadzono w latach 1995–2000 w ramach programu Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego.

Badania jakości osadów dennych rzek, jezior i zbiorników zaporowych są prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, za który odpowiada Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Osady zbiorników zaporowych są objęte tym programem od 2010 r. Zakres badań obejmuje m.in. metale ciężkie i metaloidy, w tym arsen, kadm, chrom, miedź, rtęć, nikiel, ołów i cynk, a także wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, polichlorowane bifenyle oraz pestycydy chloroorganiczne. Wyniki podlegają ocenie według kryteriów geochemicznych i ekotoksykologicznych, a następnie są publikowane w bazie „OSADY” oraz w raportach rocznych GIOŚ.

Informacje o tym, czy i w których latach Zbiorniki Rożnowski i Czchowski były objęte tymi badaniami, oraz dotyczące ich wyników pozostają w dyspozycji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W dostępnej literaturze naukowej opublikowano wyniki badań osadów Zbiornika Rożnowskiego, które oceniono jako umiarkowanie zanieczyszczone, głównie z uwagi na podwyższoną zawartość niklu i chromu, przy niskiej toksyczności. Nie są natomiast znane opublikowane wyniki badań składu chemicznego osadów Zbiornika Czchowskiego.

Określenie składu osadów będzie konieczne na etapie przygotowywania dokumentacji ewentualnego przedsięwzięcia polegającego na ich usunięciu. Wyniki takich badań będą miały zasadnicze znaczenie dla ustalenia sposobu zagospodarowania wydobytego materiału. Po wydobyciu na ląd urobek podlega bowiem przepisom dotyczącym odpadów.

Obecnie nie jest opracowany program ani harmonogram odmulenia Zbiornika Czchowskiego. Nie są również prowadzone prace związane z odmulaniem i nie wskazano planów rozpoczęcia takich działań.

W latach 2004–2006, w ramach programu przeciwdziałania degradacji Zbiorników Rożnowskiego i Czchowskiego, realizowanego przez Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego przy udziale środków europejskich, przeprowadzono rekultywację wybranych stref brzegowych. Prace objęły m.in. odcinek Zbiornika Czchowskiego w rejonie Wytrzysszki.

Etapowe usuwanie osadów z najbardziej wypłyconych fragmentów zbiornika nie jest obecnie rozważane jako odrębne przedsięwzięcie. Rozwiązanie takie jest jednak technicznie możliwe, a działania o ograniczonym zakresie były już realizowane w ramach rekultywacji stref brzegowych.

Przystąpienie do ewentualnego odmulenia wymagałoby uprzedniego określenia celu i zakresu prac, wskazania podmiotu odpowiedzialnego oraz źródeł finansowania. Konieczne byłoby również przeprowadzenie analiz pozwalających ustalić lokalizację, objętość i skład osadów, dokonanie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, uzyskanie wymaganych decyzji i pozwoleń wodnoprawnych, a także określenie sposobu zagospodarowania wydobytego materiału. Skala potencjalnych nakładów jest istotna, ponieważ objętość osadów, których usunięcie mogłoby być rozważane, jest liczona w milionach metrów sześciennych.

Odrębna analiza wpływu zamulenia Zbiornika Czchowskiego na jego funkcje nie była wykonywana. Kwestie retencji i zamulenia zostały jednak uwzględnione w operacie wodnoprawnym sporządzonym przy aktualizacji pozwolenia wodnoprawnego w latach 2015–2016.

Obecnie nie są prowadzone działania inwestycyjne mające na celu ograniczenie dopływu osadów do Zbiornika Czchowskiego. Dostawa rumowiska jest naturalnym procesem zachodzącym w zlewni Dunajca i Łososiny. Głównym źródłem наносów do zbiornika jest Łososina, rzeka o charakterze górskim, objęta obszarem Natura 2000 „Łososina” (PLH120087). Każda ingerencja techniczna w jej koryto wymaga zatem uwzględnienia obowiązujących wymogów ochrony przyrody.

Działania ograniczające dostawę rumowiska, takie jak utrzymanie wód, gospodarowanie rumowiskiem i ochrona przeciwerozmytna w zlewni, należą do zadań związanych z gospodarką wodną i utrzymaniem wód. Nie mieszczą się one w zakresie uprawnień użytkownika Zbiornika Czchowskiego.

Użytkownik zbiornika prowadzi gospodarkę wodną zgodnie z instrukcją, a po wezbraniach uczestniczy w usuwaniu naniesionych odpadów i splawin z obrębu urządzeń hydrotechnicznych oraz linii brzegowej. Działania te realizowane są we współpracy z gminami, spółkami komunalnymi i wolontariuszami.

Istotnym krokiem w kierunku dalszej współpracy jest list intencyjny podpisany 27 lipca 2026 r. przez przedstawicieli gmin Czchów, Łososina Dolna i Gródek nad Dunajcem, spółek Grupy TAURON oraz administracji wodnej. Dokument dotyczy czystości i monitorowania Zbiorników Rożnowskiego i Czchowskiego, a także problemu ich zamulania. Odbywały się również spotkania robocze z udziałem przedstawicieli spółek, Starostwa Powiatowego, PGW WP oraz inspekcji ochrony środowiska. Spółki Grupy TAURON uczestniczą w tych działaniach i deklarują udostępnienie posiadanych danych, w tym wyników badań batymetrycznych z 2023 r.

Pozyskanie środków publicznych na przedsięwzięcia związane z odmuleniem lub odtworzeniem pojemności zbiorników wodnych jest potencjalnie możliwe w ramach programów zarządzanych przez instytucje właściwe w sprawach gospodarki wodnej. Ocena dostępności konkretnych źródeł finansowania należy do ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej oraz instytucji zarządzających poszczególnymi programami.

Dotychczas w praktyce krajowej przedsięwzięcia polegające na odtworzeniu pojemności zbiorników wodnych, finansowane ze środków publicznych, w tym europejskich, były realizowane przez PGW WP jako beneficjenta programów operacyjnych. Z kolei rekultywację stref brzegowych Zbiorników Rożnowskiego i Czchowskiego przeprowadzał związek gmin przy wykorzystaniu środków regionalnych programów operacyjnych.

Wybór podmiotu, który mógłby ubiegać się o finansowanie ewentualnego odmulenia Zbiornika Czchowskiego, oraz określenie właściwego źródła finansowania wymagają uzgodnień pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Kwestie te nie zostały dotychczas rozstrzygnięte.

Należy również podkreślić, że przygotowanie kompleksowego programu obejmującego odmulenie zbiornika, poprawę jakości wody, ochronę środowiska i przywrócenie walorów turystycznych wykracza poza zakres kompetencji Ministra Aktywów Państwowych jako organu wykonującego prawa z akcji Skarbu Państwa. Poszczególne elementy takiego programu należą do właściwości ministra odpowiedzialnego za gospodarkę wodną, ministra właściwego do spraw środowiska oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Według informacji przekazanych przez TAURON Ekoenergia sp. z o.o. dotychczasowe zamulenie nie ogranicza prowadzenia gospodarki wodnej zgodnie z instrukcją ani możliwości generacyjnych elektrowni, a funkcja przeciwpowodziowa kaskady pozostaje uzależniona przede wszystkim od rezerwy powodziowej Zbiornika Rożnowskiego. Nie przeprowadzono jednak odrębnej analizy wpływu zamulenia na wszystkie funkcje zbiornika.

Na obecnym etapie nie podjęto decyzji o realizacji przedsięwzięcia zmierzającego do przywrócenia pierwotnej pojemności Zbiornika Czchowskiego. Nie opracowano również programu ani harmonogramu odmulenia. Ewentualne podjęcie takich działań wymagałoby przede wszystkim określenia ich celu, zakresu, podmiotu odpowiedzialnego i źródeł finansowania, a także przeprowadzenia niezbędnych badań środowiskowych i analiz technicznych.

W pierwszej kolejności należałoby ustalić, czy uzasadnione jest odmulenie całego zbiornika, czy też działania powinny koncentrować się na najbardziej wypłyconych strefach. Konieczne byłoby również zbadanie składu chemicznego osadów oraz określenie możliwości i kosztów ich zagospodarowania.

Dalsze ustalenia mogą być wypracowywane w ramach współpracy zapoczątkowanej podpisaniem listu intencyjnego z 27 lipca 2026 r. Udział gmin, spółek Grupy TAURON i administracji wodnej stwarza możliwość wspólnego określenia potrzeb, zakresu potencjalnych działań oraz warunków ich realizacji.

Z poważaniem
Wojciech Balczun
Minister

dokument podpisany elektronicznie
1310108.4996034.3954620

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów